

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-227
Karar Sayısı : **08-63/1042-402**
Karar Tarihi : 12.11.2008

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ

B- RAPORTÖRLER : Orçun SENYÜCEL, Evren SESLİ, Recep GÜNDÜZ,
Canan KARAMANOĞLU

C- ŞİKAYET EDEN : İhbar

20 **D- ŞİKAYET EDİLEN:** - Habaş A.Ş.
Yeni Foça Yolu 2. Km. Aliağa/İzmir
- Pirireis Kumanyacılık ve Denizcilik Hizmetleri Dış Ticaret
Ltd. Şti.
Adres tespit edilememiştir.

E- DOSYA KONUSU: Nemrut Körfezi'nde bulunan Habaş Limanı'na yanaşan gemilere, Pirireis Kumanyacılık ve Denizcilik Hizmetleri Dış Ticaret Ltd. Şti. (Pirireis Kumanyacılık)'nin dışında farklı firmalar tarafından kumanya, teknik malzeme ve benzeri servis hizmetlerinin verilmesine Habaş A.Ş. tarafından izin verilmediği iddiası.

30 **F- İDDİALARIN ÖZETİ:** İlgili başvuruda, İzmir Aliağa Nemrut Körfezi'nde bulunan Habaş Limanı'na yanaşan gemilere, Liman'da kumanya, teknik malzeme vb. servis hizmetlerinin verilmesine Habaş A.Ş. yönetimi tarafından izin verilmediği belirtilmiş ve söz konusu uygulamaya ilişkin aşağıdaki iddialarda bulunulmuştur:

- Habaş A.Ş.'nin isteği üzerine, Liman'da kurulmuş olan kumanyacılık firması (Pirireis Kumanyacılık) Habaş Limanı'na ait bütün gemileri ve gemilerin şirketlerini kendileriyle çalışma hususunda mecbur bırakmaktadır.

- Habaş A.Ş. yönetimi, gemi kiralama sözleşmelerine bu konuyla ilgili yaptırım ilave etmektedir.

40 - Gemilerin ve şirketlerin diğer kumanyacılık firmalarına vermiş oldukları siparişlerin Aliağa Gümrük Müdürlüğü'nde bütün işlemlerinin yapılmış olmasına rağmen, teslimatlar Habaş İskelesi yönetimi tarafından yaptırılmamaktadır. Bu durumdan Nemrut Liman Müdürlüğü de haberdardır.

- Bu haksız rekabet uygulamaları Habaş Limanı'nda bulunan firmayı tekel ilan etmekte, diğer kumanyacılık firmalarını da uluslararası denizcilik piyasasında zor duruma düşürmek suretiyle, bu firmaların para ve itibar kaybına neden olmaktadır.

08-63/1042-402

Şikâyet dilekçesinde, uygulamanın söz konusu iddialar bakımından rekabet ihlali niteliği taşıdığı öne sürülmekte ve incelenmesi talep edilmektedir.

50 **G- DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 18.9.2008 tarih ve 6251 sayı ile giren şikâyet dilekçesi üzerine düzenlenen 4.11.2008 tarih ve 2008-4-227/İİ-08-OS sayılı İlk İnceleme Raporu, 5.11.2008 tarih ve REK.0.08.00.00-110/319 sayılı Başkanlık Önergisi ile 08-63 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da, başvuru konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı görüşü belirtilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

60 I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı "gemilere yönelik kumanyacılık hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Dosya konusu olay bakımından, ilgili coğrafi pazar "Nemrut Körfezi" olarak belirlenmiştir.

I.2. Değerlendirme

70 Şikâyetin konusu esas itibarıyla, Nemrut Körfezi'nde bulunan Habaş İskelesi yönetiminin bu İskeleye yanaşan gemilere kumanya tedarikinde Pirireis Kumanyacılık ile münhasır olarak çalışmakta olduğu ve bu durumun rakip kumanyacılık firmalarını dışlamak suretiyle rekabeti azaltıcı etkiler doğurduğu iddiasına dayanmaktadır.

Söz konusu uygulama 4054 sayılı Kanun'un rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve kararları düzenleyen 4. maddesi ve hakim durumun kötüye kullanılmasını düzenleyen 6. maddesi kapsamında incelenmiştir.

80 Dosya mevcudu bilgilere göre, hakkında şikâyette bulunulan ve kumanyacılık sektöründeki talebe dolaylı olarak etkide bulunan Habaş İskelesi orta derece ve bunun çok az üstünde yoğunlaşmış bir pazarda 2007 ve 2008 yılının ilk 6 ayı itibarıyla %... ve %...'lik pazar payına sahiptir. Habaş İskelesi'nin rakipleri Alpet Şamandıra, Batıçim İskelesi, Ege Çelik A.Ş., Ege Gübre A.Ş., İDÇ Limanı Petkim A.Ş. ve Petrol Ofisi A.Ş.'dir.

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi "Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar yada birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır." hükmüne yer vermektedir. Hakim durum analizinde başkaca faktörler de göz önüne alınmakla birlikte en önemli gösterge pazar payıdır. Yoğunlaşma oranı orta düzeyde olan bir pazarda %... ve %...'lik pazar payına sahip olan şikayet edilen taraf hakkında 6.

08-63/1042-402

90 madde kapsamında bir hakim durum analizi yapılamayacağı, dolayısıyla bir ihlalden bahsetmenin mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

Öte yandan, şikayet dilekçesinde Kurul'un 16.5.2002 tarih ve 02-29/339-139 sayılı kararına atıfta bulunularak, dolaylı olarak söz konusu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde düzenlenen hükme aykırılık taşıdığı ileri sürülmektedir. 4. maddenin ilk fıkrasında "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır." denilmiş ve bu çeşit hallerin tadadi olarak sıralandığı ikinci fıkrasının (f) bendinde ise "Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi" örneği verilerek rekabet hukukunda "bağlama anlaşmaları" olarak adlandırılan alan düzenlenmiştir.

İlgili hüküm uyarınca bağlama anlaşmalarının ihlal olarak değerlendirilebilmesi için iki ayrı ürünün var olması, bu iki ayrı ürünün birlikte alımının zorunlu kılınması ve tüm bunların ticari teamüllere aykırı olarak yapılması gerekmektedir. İlgili şikâyet kapsamında, iskelelere yanaşacak gemilere aldıkları liman hizmetlerinin yanında kumanya hizmeti alım zorunluluğu getirilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. 110 Uygulama Habaş İskelesi'ne yanaşan gemilerin kumanya almak istedikleri takdirde bu teminin Pirireis Kumanyacılık'tan sağlanmasına ilişkindir. Dolayısıyla, uygulama bu özelliği ile bağlama anlaşması için gerekli olan "iki ayrı ürünün birlikte alımının zorunlu kılınması" şartını taşımamaktadır.

Öte yandan, Habaş İskelesi üçüncü taraf gemilere olduğu kadar aynı iktisadi bütünlük içinde bulunan teşebbüslere yönelik liman hizmetleri de sunmaktadır. Bu hal ve şartlarda aynı iktisadi bütünlük içinde bulunan gemilerin ve iskelenin münhasır olarak Pirireis Kumanyacılık ile çalışmasının, mevcut pazar payları da göz önüne alındığında, rekabet kısıtlama etkisi taşımayan ve sözleşme serbestisi çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir uygulama olduğu neticesine varılmıştır. 120 Bu durum Habaş İskelesi ile Pirireis Kumanyacılık arasında bir dikey ilişkinin olduğu iddiası ile de izah edilebilir. Bilindiği gibi 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde dikey anlaşmalar, üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar olarak düzenlenmiştir. Söz konusu Tebliğ'de, sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşmaması halinde bu neviden anlaşmalara muafiyet sağlanmıştır. Bu bağlamda, Habaş İskelesi'nin etkilenen pazardaki sırasıyla %...'lik ve %...'lik pazar payı ile 2002/2 130 sayılı Tebliğ'in sağladığı muafiyetten de yararlanabileceği değerlendirilmiştir.

Bu uygulamanın sözleşme serbestisi içinde ele alınmasını gerektiren bir başka unsur ise, limana yanaşacak üçüncü taraf gemilerin kaptan veya armatörleri ile Habaş İskelesi arasında yapılan sözleşmede kumanyacılığa ilişkin hükümlere yer verilmesi ve bu durumun gemi yönetimi tarafından kabul edilmemesi halinde dahi geminin limanda bulunan diğer 10 iskeleden birine yanaşabilecek olmasıdır. Bu

08-63/1042-402

niteliği ile uygulamanın rekabeti kısıtlama amacı taşıyan ya da bu etkiyi doğurabilecek bir eylem olmadığı kanaatine varılmıştır.

J- SONUÇ

- 140 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; başvuru konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.